

לצפייה בנושא:

דיוויד אטנבורו. 2022. על פני האדמה. הוצאת רדיקל ו-Netflix.
<https://www.facebook.com/cellcom.official/videos/3355001157952815/>

Ehrlich, Pippa, James Reed (Directors and Writers), Craig Foster & Tom Foster (Stars). 2020. the Oscar Documentary Winner: "My Octopus Teacher". Amanpour and Company. Netflix.
<https://www.netflix.com/il-en/title/81045007>
<https://www.youtube.com/watch?v=NU4ugBhiEg>

כתבות על הסרט:

https://www.youtube.com/watch?v=mFP_AjJeP-M
<https://www.youtube.com/watch?v=oyBqZ-5B8>

ג'יין גודול, חוקרת השימפנזים ופעילת זכויות בעלי חיים

<https://www.youtube.com/watch?v=51z7WRDjOJM>
<https://www.youtube.com/watch?v=kq7vMrc9DU>

יורם יובל, 2021 - רגשות בבעלי חיים - היבטים ביולוגיים, פסיכולוגיים ואתיים

<https://www.youtube.com/watch?v=799OObaYISg&ab>

רשימת ספרות

איסקוביץ, חיים. 2019. מחקר מגלה שכלבים עברו תהליך אבולוציה ששינה את מבנה פניהם והם מצליחים לחקות הבעות "כמו של תינוק". המטרה? ביצוע מניפולציות רגשיות. מתורגם לעיתון "מעריב", 'חדשות בארץ ובעולם'.

<https://www.maariv.co.il/news/viral/Article-704326>

בהטצ'ארג', יודיהיג'יט. 2022. מה עובר להם בראש? כמה מבעלי החיים הם בעלי רגשות מורכבים ממש כמונו. על מה הם חושבים? מתורגם ל-National Geographic (בעברית), עמ' 20-49 (גיליון אוקטובר).

בן-זאב, אהרון. 1997. ישר מהלב. רגשות בחיי היום יום. תל-אביב: הוצאת אוניברסיטת חיפה וזמורה-ביתן.

בן עמי ברטל ופאולו ורוונה. 2022. תל אביב, ישראל: כוחה של קהילה. National Geographic (בעברית), גיליון תמונות, מסע מצולם מסביב לעולם, עמ' 83-83 (גיליון מיוחד, דצמבר).

גינצבורג, שמעונה וחיה יבלונקה. 2023. מראה הנפש. הוצאת ידיעות אחרונות וספרי עליית הגג.

זה ואל, פרנס. 1998. טובים מטבעם - שורשי הטוב והרע בבני אדם ובחיות אחרות. תל-אביב: הוצאת הספרים של אוניברסיטת חיפה וזמורה-ביתן.

דגלס-המילטון, איאן ואוריה דגלס-המילטון. 1978. בין הפילים. תל-אביב: זמורה/ביתן, מודן.

היינריך, ברנד ותומס בוגניאר. 2014. עד כמה בעצם חכמים העורבים? מתורגם מסיינטיפיק אמריקן ישראל (בעברית) באתר הידען ב-Ynet.

<https://www.hayadan.org.il/how-smart-are-the-raven-2406141>

זהבי, אמוץ ואבישג זהבי. 1996. טווסים, אלטרואיזם ועקרונות ההכבדה. תל-אביב: החברה להגנת הטבע.

לוי, זאב ונדב לוי. 2002. אתיקה רגשות ובעלי חיים. על מעמדם המוסרי של בעלי חיים. תל-אביב, חיפה: ספרית פועלים והוצאת הספרים של אוניברסיטת חיפה. (הוצאה שנייה, יולי 2005).

לוי, נדב. 1994. חוכמת פילים. עמ' 149-153, אצל: אדן, ש. (עורך). אוגדן "עזרה הדדית", מתחום מדעי הטבע. חומר לימודים לבית הספר העל-יסודי. בהוצאת ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ-ישראל. המרכז לתרבות וחינוך. פרסום המחלקה לחינוך.

לוי, נדב. 2002. על נפשות זהות - נשמות דומות - האם יש לבעלי חיים רגשות? עלון "חיות וחברה", הפרויקט לחקר יחסי הגומלין בין אנשים לבעלי חיים, 18: 37-57 (גיליון אביב).

לוי, נדב. 2003. דולפינים ודייגים - מי מאמץ את מי? על מהות המסרים, הקשר והתקשורת יוצאת הדופן בין דייגים לדולפינים ברחבי העולם. עלון "חיות וחברה", הפרויקט לחקר יחסי גומלין בין אנשים לבעלי חיים, 22: 80-90 (גיליון קיץ).

לוי, נדב. 2004. N'Kisi התוכי: העילוי החדש בתחום הדיבור והבנת השפה. עלון "חיות וחברה", כתב העת הישראלי לקשר בין אנשים לבעלי חיים, 25: 22-24 (גיליון קיץ).

לוי, נדב. 2007. "אני אוהב אותך", היו מלות הפרידה של התוכי. אלכס, התוכי המפורסם שידע מאה מלים באנגלית, מת בגיל 31. עיתון "הארץ", 'כל חדשות היום', עמ' 26.

לוי, נדב. 2009. גנון היעלונים בקניון עבדת ועל גני ילדים של בעלי-חיים בטבע. עלון דע-גן, 2: 40-47.

<http://www.files.org.il/BRPortalStorage/a/3/43/42/24-QQuA6jk3dw.pdf>

רגשות ואהבה בעולם בעלי החיים
?ואיך נראית חייכם?

רגשות ואהבה בעולם בעלי החיים

לוי, נדב. 2010. הומור וצחוקים של בעלי חיים. עלון דע-גן, 3: 54-61.

<chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://www.files.org.il/BRPortalStorage/a/3/43/43/00-4UcX069UIL.pdf>

לוי, נדב. 2010. כלבים וחתולים-המרפאים בביתנו (קשר גורף). מגזין "חיות וחברה", כתב העת הישראלי לקשר בין אנשים לבעלי חיים, 42: 45-50.

לוי, נדב. 2011. לשון החיות: שיחות עם בעלי חיים והשלכותיהן על חקר התפתחות השפה האנושית. עלון דע-גן, 4: 36-47.

<chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://www.files.org.il/BRPortalStorage/a/3/43/44/11-KiwJThJmHV.pdf>

לוי, נדב. 2012. סוגיית החתולים לאור הדיון בזכויותיהם של בעלי החיים וברוחותם. אקולוגיה וסביבה, 3 (2): 174-181 (יוני).

[file:///C:/Documents%20and%20Settings/user/My%20Documents/Downloads/259%20\(1\).pdf](file:///C:/Documents%20and%20Settings/user/My%20Documents/Downloads/259%20(1).pdf)

לוי, נדב. 2014. ג'יין גודול - אהבת השימפנזים (בהגיעה לגבורות) לכבוד יום הולדתה ה-80 של ג'יין גודול ב-3 לאפריל. טבע הדברים, 221: 48-55 (מרץ).

<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4511242,00.html>

לוי, נדב ואורנית ספקטור-לוי. 2016. טכנולוגיות ושימוש בכלים בעולם החי. עלון דע-גן, 9: 8-19.

<chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://www.files.org.il/BRPortalStorage/a/3/43/49/12-AFQl6SznDg.pdf>

מורל, וירג'יניה. 2018. חוכמת בעלי החיים. מה חושבים ומרגישים בעלי חיים. הוצאת מטר (תרגום מאנגלית: עפר קובר).

פפרברג, אלין. 2008 (2010). אלכס ואני. כיצד גילו מדענית ותוכי עולם נסתר של תבונה. הוצאת מטר (תרגום מאנגלית: אורי שגיא).

רוסו, ז'אן ז'אק, 1993. מאמרים. ירושלים: הוצאת מאגנס.

Anderson, David J. 2022a. The Nature of the Beast: How Emotions Guide. New York: Basic Books:

Anderson, David J. 2022b. What Can Animals Tell Us About Emotions? The Wall Street Journal.

https://www.wsj.com/articles/what-can-animals-tell-us-about-emotions-11647610371?st=6hl7owaqrwpmxo&reflink=article_image_share

Anderssen, Erin. 2022. Opinion: Consider the octopus: Octopuses are smart in ways humans are only beginning to understand – just as companies are about to farm them for food on a much larger scale. The Globe and Mail.

<https://www.theglobeandmail.com/canada/article-octopus-eating-meat-ethics/>

Aristotle. (Written 350 B.C.). Commentary: A few comments have been posted about on Sleep and Sleeplessness.

<http://classics.mit.edu/Aristotle/sleep.html>

Balcombe, Jonathan & Michael Jawer. 2022. Pessimistic starlings, depressed parrots, sad baboons - the surprising implications of animal sentience. Boston Globe.

<https://www.bostonglobe.com/2022/09/29/opinion/pessimistic-starlings-depressed-parrots-sad-baboons-surprising-implications-animal-sentience/>

Bekoff, Marc. 2000. (Editor) The Smile of a Dolphin: Remarkable Accounts of Animal Emotions. New York: Random House/Discovery Books.

Bekoff, Marc. 2022. Colorado can lead by declaring animals sentient beings. Boulder Daily Camera Guest Opinion.

<https://www.dailycamera.com/2022/12/10/guest-opinion-marc-bekoff-colorado-can-lead-by-declaring-animals-sentient-beings/>

Bekoff, Marc & Davia Sills (Reviewed). 2022. Demystifying Dogs: Unleashing Their Inner Lives and Spirit. PsychologyToday.

<https://www.psychologytoday.com/us/blog/animal-emotions/202211/demystifying-dogs-unleashing-their-inner-lives-and-spirit>

<https://www.psychologytoday.com/us/blog/animal-emotions/202209/are-you-being-fair-right-minded-dog-owners>

Bekoff, Marc & Ekua Hagan (Reviewed). 2022. Are You Being Fair to Right-Minded Dog Owners? Psychology Today.

<https://www.psychologytoday.com/us/blog/animal-emotions/202209/are-you-being-fair-right-minded-dog-owners>

Benedict, Lauryn., Alexandra Charles, Amirah Brockington & Christine R Dahlin. 2022. A survey of vocal mimicry in companion parrots. Scientific Reports, 12 (20271): 1-11.

<https://www.nature.com/articles/s41598-022-24335-x>

Bentham, J. 1781 (1789). An introduction to the principles of morals and legislation. T. Payne and son. Kitchener: Batoche Books, 2000.

<https://historyofeconomicthought.mcmaster.ca/bentham/morals.pdf>

Bentham, Jeremy, 1948. The Principles of Morals and Legislation. New York: Hafner.

Brennan, Patricia L.R., Jonathan R. Cowart & Dara N. Orbach. 2022. Evidence of a functional clitoris in dolphins. Current Biology, 32 (1): 24-26.

[https://www.cell.com/current-biology/fulltext/S0960-9822\(21\)01544-X](https://www.cell.com/current-biology/fulltext/S0960-9822(21)01544-X)

Browning, Heather & Jonathan Birch. 2022. Animal sentience. Philosophy Compass, Wiley Online Library.

<https://compass.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/phc3.12822>

Ceasrine, Alexis.M., Benjamine.A. Devlin, Jessica.L. Bolton. et al. 2022. Maternal diet disrupts the placenta-brain axis in a sex-specific manner. Nature Metabolism.

<https://www.nature.com/articles/s42255-022-00693-8>

Byrne, R.W. & A. Whiten. 1992. Cognitive Evolution in Primates. Evidence from Tactical Deception. Man (N.S.) 27: 609-627.

Cherry, Kendra & David Susman. 2022. The James-Lange Theory of Emotion. Very Well Mind Website.

<https://www.verywellmind.com/what-is-the-james-lange-theory-of-emotion-2795305>

Darwin, Charles, 1871. The Descent of Man, and Selection in Relation to Sex. London: Murray.

Darwin, Charles, 1872. The Expression of the Emotions in Man and Animals. London: John Murray.

Davila-Ross, Marina & Elizabetta Palagi. 2022. Laughter, play faces and mimicry in animals: evolution and social functions. Philosophical Transactions of the Royal Society, B 377 (1863): 20210177.

<https://royalsocietypublishing.org/doi/full/10.1098/rstb.2021.0177>

Davis, Karen. 2012 (2008). The Social Life of Chickens. An Essay, from the Minds of Animals Conference, August 12-13, 2008. A Chapter from Experiencing Animal Minds (& Mental States): An Anthology of Animal-Human Encounters. (From Julie A. Smith & Robert W. Mitchell, Editors). Columbia University Press and the United Poultry Concerns President.

https://www.upc-online.org/thinking/social_life_of_chickens.html

Demartsev, Vlad., Michal Haddas-Sasson, Amiyal Ilani, Lee Koren & Eli Geffen. 2022. Male rock hyraxes that maintain an isochronous song rhythm achieve higher reproductive success. Journal of Animal Ecology.

<https://besjournals.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/1365-2656.13801>

Descartes, René. 1931 (1911). The Philosophical Works of Descartes (Life, 1596-1650). Cambridge: Cambridge University Press, Two Volumes. Dover Publications.

de Waal, Frans, B.M. 1996. Good Natured. The Origins of Right and Wrong in Humans and Other Animals. Cambridge Mass.: Harvard University Press.

de Waal, F.B.M. (Photographs, Frans Lanting). 1997. Bonobo. The Forgotten Ape. Berkeley. Los Angeles. London: University of California Press.

de Waal, F.B.M. 2005. A century of getting to know the Chimpanzee. Nature 437 (7055): 56-59.

de Waal, F.B.M. 2022. Different: Gender Through the Eyes of a Primatologist. New York Times Best-selling author of Mama's Last Hug. New York, USA

DiLonardo, Mary Jo & Haley Mast. 2023. Educating Kids About Importance of Bees.

<http://www.treehugger.com/teaching-kids-about-importance-bees-6944618>

Dougherty, Colleen. 2022. Emotional intelligence: Animals may have the corner on this skill. Valencia County, News-Bulletin.

<https://news-bulletin.com/emotional-intelligence-animals-may-have-the-corner-on-this-skill/>

Folwell, Megan J., Kate L. Sanders, Patricia L.R. Brennan & Jenna M. Crowe-Riddell. 2022. First evidence of

רעיונות וזיהוב בעולם בעלי החיים
ואורח חיים פראמיט

hemilitores in snakes. The Proceedings of the Royal Society London B, 289 (1989): 1702-1708.

<https://royalsocietypublishing.org/doi/10.1098/rspb.2022.1702>

Freud, Sigmund. 1900. The interpretation of dreams. (Vols. 4,5, Standard Edition). London: Hogarth Press, 1953.

Gardner, Mike. 2020. Celebrating the career of Mike Bull. Written by M. Gardner, Associate Professor in Biodiversity and Molecular Ecologist, Flinders University/ South Australian Museum.

[https://onlinelibrary.wiley.com/doi/toc/10.1111/\(ISSN\)1442-9993.Austral-Ecology-Celebrating-Mike-Bull](https://onlinelibrary.wiley.com/doi/toc/10.1111/(ISSN)1442-9993.Austral-Ecology-Celebrating-Mike-Bull)

Ginsburg, Simona & Eva Jablonka. 2019. The Evolution of the Sensitive Soul: Learning and the Origins of Consciousness. MIT eBook.

Godfrey-Smith, P. 2016. Other minds: The octopus, the sea, and the deep origins of consciousness. Farrar, Strauss and Giroux.

Goldman, Jason G. 2014. Uniquely Human Sleep: What do animals dream about? BBC Future.

<https://www.bbc.com/future/article/20140425-what-do-animals-dream-about>

Goodall, Jane, 1986. The Chimpanzees of Gombe. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Goodall, J. 1990. Through a Window. Thirty Years with the Chimpanzees of Gombe. London: Weidenfeld & Nicolson.

Goodall, J. 2000. A Sorrow Beyond Tears. Pp. 140-141, in Marc Bekoff. (Editor).

Goodall, J. 2022a. Local Voices, Local Chices. The Trace Approach to Community-Led Conservation. Redland, California. The Jane Goodall Institute.

<http://www.amazon.com/Local-Voices-Community-Led-Conservation/dp/15894864>

Goodall, J. 2022b. Year End Message of Hope, Good for all news.

<https://news.janegoodall.org/2022/12/19/dr-jane-goodalls-2022-year-end-message-of-hope/>

Griffin, Donald R. 1992. Animal Minds. Chicago and London: Chicago University Press.

Heinrich, B. 1999. Mind of the Raven: Investigations and Adventures with Wolf-Birds. New York: Cliff Street Books.

Ishiyama, Shimpei & Michael Brecht. 2016. Neural correlates of ticklishness in the rat somatosensory cortex. Science, 354 (6313): 757-760.

<https://www.science.org/doi/10.1126/science/aah5114>

Jay, Timothy B. 2019. Psychology of Language. Pearson.

Joubert, Derek & Beverly Joubert (words and photographs, respectively). 1991. Eyewitness to an Elephant wake. National Geographic, 179 (5): 39-41.

https://avalonlibrary.net/National_Geographic/National%20Geographic%201991-05%20179-5%20May.pdf

Kant, Immanuel, 1922. Kants Sämtliche Werke, Bands 1, 2, 5. Leipzig: Inselverlag.

Kant, Immanuel, 1990. Eine Vorlesung über Ethik. Frankfurt a. M.: Fischer Verlag.

King, Barbara. 2013. How Animals Grieve. The University of Chicago Press. Chicago. London.

Krebs, J.C. and Davis, N.B, 1978. (First Edition). Behavioral Ecology, an Evolutionary Approach. Oxford: Blackwell Scientific Publications.

LaMotte, Sandee. 2021. Life Mindfulness. Why swearing is a sign of intelligence, helps manage pain and more. CNN.

<https://edition.cnn.com/2021/01/26/health/swearing-benefits-wellness/index.html>

Leeming, Jack. 2022. Wading monkeys. Advice, technology and tools. Nature's photo competition. Nature, 612 (7939): 363.

<https://www.nature.com/immersive/d41586-022-03826-x/index.html>

Lieby, Katia., Amrisha Vaish, Daniel Haun & Michael Tomasello. 2014. Does Sympathy Motivate Prosocial Behaviour in Great Apes? PLoS One, 9 (1): e84299.

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3885567/>

Levy, Nadav & Yoram Yom-Tov. 1991. Activity and status of Cranes (*Grus grus*) wintering in Israel. Sandgrouse, 13: 58-72.

רעשות ואהבה בעולם? איך אפשר?

Levy, Nadav & Gilad Bernadsky. 1991. Creche behavior of Nubian ibex (*Capra ibex nubiana*) in the Negev desert highlands, Israel. Israel Journal of Zoology, 37: 125-137.

Leu, S.T. et al. 2015. Mate Familiarity Affects Pairing Behaviour in a Long-Term Monogamous Lizard: Evidence from Detailed Bio-Logging and a 31-Year Field Study. Ethology, the International Journal of Behavioural Biology. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/eth.12390>

MacLean, Paul D. 2008. A theory abandoned but still compelling. Yale Medicine Magazine. <https://medicine.yale.edu/news/yale-medicine-magazine/article/a-theory-abandoned-but-still-compelling/>

Mazhar, Mehek. 2022. As It Happens: 'Surreal' killing of 4 chimpanzees has zoologist reconsidering ties with Swedish Furuvik zoo. Santino, Linda, a well known to the Swedish public, were among the apes killed. CBC Radio, Toronto & The Associated Press. <https://www.cbc.ca/radio/asithappens/sweden-zoo-chimpanzees-killed-1.6691262>

McCallum, Mary Jane, Jane Goodall (Bill) & Marc Bekoff. 2022. An Act to amend the Criminal Code and the Wild Animal and Plant Protection and Regulation of International and Interprovincial Trade Act Canada: Debates of the Senate (Hansard). The Senate of Canada: 1St Session, 44th Parliament, Vol. 153, Issue 76. https://sencanada.ca/en/content/sen/chamber/441/debates/076db_2022-11-01-e#45

McCrone, John. 2000. Going Inside: A Tour Round a Single Moment of Consciousness. Fabre and Fabre.

Mlot, Christine. 1998. Poking the biology of emotion. Science, 280 (5366): 1005-1007.

Morell, Virginia. 2013. Animal Wise: How We Know Animals Think and Feel. New York: B/D/W/Y (Broadway Books), Random House.

Morton, Jenny. 2020. Prof Jenny Morton's research on sheep gives new insights into Huntington's disease. Internet Website. <https://newn.cam.ac.uk/newnham-news/prof-jenny-mortons-research-on-sheep-gives-new-insights-into-huntingtons-disease/>

Moss, Cynthia J. 1988. Elephant Memories: Thirteen Years in the Life of an Elephant Family. New York: Fawcett Columbine and London: Elm Tree Book.

Montgomery, Sy. 2022. Octopuses as Flag Species. From a Lecture.

Nagel, Thomas. 1974. What is it like to be a bat? Philosophical Review, 83 (4): 435-450. Duke University Press.

Nicol, A.U. & A.J. Morton. 2020. Characteristic patterns of EEG oscillations in sheep (*Ovis aries*) induced by ketamine may explain the psychotropic effects seen in humans. Scientific Reports 10 (9440). <https://www.nature.com/articles/s41598-020-66023-8#citeas>

Nieder, A., L. Wagener & P. Rinnert. 2020. A neural correlate of sensory consciousness in a corvid bird. Science, 369 (6511): 1626-1629. <https://doi.org/10.1126/science.abb1447>

Nussbaum, Martha C. 2023. Justice for Animals. Our Collective Responsibility. Simon & Schuster.

O'Hara, Mark & Alice M.I. Auerdperg. 2017. Object play in parrots and corvids. Current Opinion in Behavioral Sciences, 16: 119-125. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S235215461630273X>

Panksepp, Jaak & Jeffrey Burgdorf. 2000. 50-kHz chirping (laughter?) in response to conditioned and unconditioned tickle-induced reward in rats: effects of social housing and genetic variables. Behavioural Brain Research, 115 (1): 25-38. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0166432800002382?via%3Dihub>

Peña-Guzman, David M. 2022. When Animals Dreams. The Hidden World of Animals Consciousness. Princeton University Press.

Perry's, Clint J. 2016. Research while affiliated with Queen Mary, University of London and other places. Website2.

Pepperberg, Irene M. 1999. Alex Studies. Cognitive and communicative abilities of grey parrots. Cambridge, Mass., London: Harvard University Press.

Pepperberg, Irene.M. 2010. Vocal learning in Grey parrots: A brief review of perception, production, and cross-species comparisons. Brain Language, 115 (1): 81-91. Special Issue on Language and Birdsong.

האדם והחיה בעולם בעלי החיים?

<https://www.sciencedirect.com/journal/brain-and-language/vol/115/issue/1>

Persson, Tomas., Gabriela-Alina Sauciuc & Elainie Alenkær Madsen. 2017. Spontaneous cross-species imitation in interactions between chimpanzees and zoo visitors. *Primates*, 59: 19–29.

<https://link.springer.com/article/10.1007/s10329-017-0624-9>

Pierce, Jessica & Marc Bekoff. 2021. *A Dog's World: Imagining the Lives of Dogs in a World without Humans.* Kindle: Princeton University Press. .

Poole, Joice & Petter Granli. 2021. *The Elephant Ethogram.* Elephant Voices.

<https://elephantvoices.org/elephant-ethogram.html>

Proctor, Helen. 2012. Animal sentence: Where are we and where are we heading? *Animals*, 2(4): 628-639.

<https://doi.org/10.3390/ani2040628>

Provine, R. R. 2000. *Laughter: A Scientific Investigation.* New York: Viking.

Ramos, Eric Angel., Brigid Maloney, Nataly Castelblanco-Martínez, Iain Kerr, Andy Rogan, Katherina Audley, Marcelo O. Magnasco & Diana Reiss. 2017. Blowhole of a bottlenose dolphin (*Tursiops truncatus*). Behavioral Reactions of Marine Mammals to Drones. 22nd Conference, Biennial Conference on the Biology of Marine Mammals.

https://www.researchgate.net/publication/324167979_Behavioral_Reactions_of_Marine_Mammals_to_Drones

Samadi, Hiruni, Galpayage, Dona, Cwyn Solvi, Amalia Kowalewska, Kaarle Mäkelä, HaDi MaBouDi & Lars Chittka. 2022. Do bumble bees play? *Animal Behaviour Online*.

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0003347222002366>

Sauciuc, Gabriela-Alina. 2018. Chimps like to copy human visitors to the zoo – Ig Nobel Prize. *Conservation, UK*.

<https://theconversation.com/chimps-like-to-copy-human-visitors-to-the-zoo-ig-nobel-prize-104978>

Singer, Peter. 1976. *Animal Liberation.* London: Jonathan Cape.

Sneddon, L.U., R.W. Elwood, S.A. Adamo & M.C. Leach 2014. Defining and assessing animal pain. *Animal Behaviour*, 97: 201-212.

<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0003347214003431?via%3Dihub>

Stoddart, D.M. 1990. *The Scented Ape: The Biology and Culture of Human Odour.* Cambridge University Press.

Tödmann, Claudia. 2003. *Kissing Animals. Animal Smackers.* Benedikt Taschen.

Thomasy, Hannah. 2022. They May Have Love on Their Lizard Brains. *The New York Times*, Section D, Page 01.

Tye, Michael. 2017. Tense bees and shell-shocked crabs: Are animals conscious? Oxford University Press: Academic.

von Frisch, Karl. 1967. *The Dance Language and Orientation of Bees.* Cambridge, Mass.: Harvard University Press.

Wilke, Claudia. et al. 2022. Declarative referential gesturing in a wild chimpanzee (*Pan troglodytes*). *The PNAS*, (USA) 119 (47): e2206486119.

<https://www.pnas.org/doi/10.1073/pnas.2206486119>

Würsig, Bernd. 2000. Leviathan Love. Pp. 62-65, in: Bekoff, Marc. Editor

Wynne, Clive D.L. 2006 . *Do Animals Think?* Princeton University Press. Biology Books.

Yang, Bin., Tomomi Karigo & D.J. Anderson. 2022. Transformations of neural representations in a social behaviour network. *Nature*, 608 (7921): 741-749.

Zylinski, Sarah. 2015. Quick guide: Fun and play in invertebrates. *Current Biology*, 25 (1): R10-R12.

רגשות ואהבה בעולם של ילדים החיים